

## تدوین نظام‌نامه اخلاقی مسئولین تربیت‌بدنی دانشگاه‌های پیام نور کشور

حیدر حسینی<sup>۱\*</sup>، همت الله بسطامی<sup>۱</sup>، زهرا فیض<sup>۲</sup>

۱. استادیار گروه مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۶/۲۸

## Definition of sports culture and its components regarding to experts, athletes and sport authorities opinions in Iran

Heidar Hosseini<sup>1\*</sup>, Hemmatallah Bastami<sup>1</sup>, Zahra Feiz<sup>2</sup>

1. Associate professor, Payam Noor University,

2. Faculty Member, Payam Noor University

Received: (2016/01/31)

Accepted: (2016/09/18)

### Abstract

The aim of the present study, Developing The ethical workbook of Physical education authorities of university of payamnoor. Statistical research society of physical education, all the authorities of the provinces, as well as the directors of the Department of physical education-payame Noor University have established that country statistical sample is equal to the number of population and 35 people. 29 questions questionnaire measured tool researcher with factor 5, accountability, justice, honesty, professional attitude and respect was. Validity of the questionnaire by 10 professors of sports management confirmed. Reliability of the questionnaire using cronbach's alpha obtained 0.87. In order to analyze the data from the statistical descriptive indicators, such as the mean and standard deviation of the distribution, frequency and % and were used. For status questions, and the concept of a single t-azazmon a sample as well as to prioritize the questions and test data from Friedman and to compare the questions, and the concept of ethical workbook from the independent t-test and analysis of variance were used. For factor analysis of structural equations manner, plc and spss22 software were used. Based on the results of all the dimensions of the concept of moral system in the 95% confidence level are meaningful And the size of their share of structure fitted up to have played a significant Among the factors affecting the ethical dimensions of the codification system to arrange the dimensions of professional attitude, justice and accountability is the highest priority.

### Keywords

The ethical workbook, Physical education authorities, university of payamnoor.

### چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، تدوین نظام‌نامه اخلاقی مسئولین تربیت‌بدنی دانشگاه‌های پیام نور کشور است. جامعه آماری تحقیق را تمامی مسئولین تربیت‌بدنی استانها و نیز مدیران اداره کل تربیت‌بدنی دانشگاه پیام نور کشور تشکیل داده اند که نمونه آماری برابر با جامعه آماری و به تعداد ۳۵ نفر می باشد. ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه ۲۹ سوالی محقق ساخته با ۵ عامل مسئولیت‌پذیری، عدالت، صداقت، نگرش حرفه‌ای و احترام بود. روایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید مدیریت ورزشی تایید شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۷ بدست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از شاخص‌های توصیفی همچون میانگین و انحراف استاندارد و توزیع‌های فراوانی و درصدی استفاده شد. برای بررسی وضعیت سوالات، عامل‌ها و مفهوم از آزمون t تک نمونه‌ای و همچنین برای الویت‌بندی سوالات و عامل‌ها از آزمون فریدمن و برای مقایسه سوالات، عامل‌ها و مفهوم نظام‌نامه اخلاقی از آزمون‌های t مستقل و تحلیل واریانس استفاده شد. از نرم افزار SPSS22 و نیز PLS جهت تحلیل عاملی به شیوه معادلات ساختاری استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده گویه‌های همه ابعاد مفهوم نظام اخلاقی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده‌اند و در اندازه‌گیری سازه‌های خود سهم معناداری را ایفا کرده‌اند و از میان ابعاد عوامل مؤثر بر تدوین نظام اخلاقی به ترتیب ابعاد نگرش حرفه‌ای، عدالت و مسئولیت‌پذیری بالاترین الویت را داشتند.

### واژه‌های کلیدی

نظام‌نامه اخلاقی، مسئولین تربیت‌بدنی، دانشگاه پیام نور

\*Corresponding Author: Heidar Hosseini

\* نویسنده مسئول: حیدر حسینی  
E-mail: heidar\_ss@yahoo.com

## مقدمه

اصول اخلاقی، رفتار فرد را می‌تواند کنترل کند و یا بر آن تأثیر می‌گذارد و ارزش‌های اخلاقی برای پیشرفت هر ملتی ضروری هستند. ارزش‌های اخلاقی برای عملکرد حرفه‌ای نیز بسیار مهم است. تداوم حیات هر حرفه و اشتغال اعضای آن منوط به نوع خدماتی است که ارائه می‌کند و اعتبار و اعتمادی است که در نتیجه ارائه این خدمات به دست می‌آورد؛ و این اعتبار و اعتماد سرمایه اصلی هر حرفه است که حفظ آن از اهمیتی والا برخوردار است. این امر ایجاب می‌کند که وظیفه و هدف اصلی هر حرفه و اعضای آن خدمت به جامعه باشد و منافع شخصی تنها در چارچوب ارائه این خدمات تفسیر و دنبال شود. ارتباط دو سویه حرفه‌ها و جامعه که از یک طرف ارائه خدمات حرفه‌ای به جامعه و از طرف دیگر استفاده‌کننده این خدمات است، ناگزیر باید تابع ضوابط دقیقی باشد که دو طرف را به حقوق یکدیگر آشنا و آگاه سازد. ضوابط اخلاقی هر حرفه، مهم‌ترین خط‌مشی‌های آن را تشکیل می‌دهد (۷).

اخلاق چیزی فراتر از درستکار بودن و اطلاعات از قوانین است، یعنی باید به‌طور اخلاقی خوب بود. هر مربی باید خود را رودررو با سختی این سؤال که "چه چیزی اخلاقی است و من باید از چه معیاری پیروی کنم؟" ببیند، دانستن آنچه درست است و آنچه غلط است، تعیین‌کننده مرزهای اخلاق است. آن‌هایی که با کارها و سازمان‌های ورزشی در ارتباط هستند، لازم است در روابط خود متخصص باشند و تصمیم‌های خود را بر اساس آنچه برای خودشان و برای سازمانشان بهترین است اتخاذ کنند. قاعده کلی مربوط به اخلاق متکی به این حکم طلایی است: با دیگران آن‌چنان رفتار کن که دوست داری با تو رفتار شود (۱).

یکی از ابزارهای سازمانی برای تحقق اخلاق حرفه‌ای، که اکنون در بسیاری از کشورهای دنیا مرسوم شده است تدوین، آموزش، اعمال و نظارت بر پیروی از کدها و استانداردهای رفتاری است. مدیرانی که از دغدغه‌های اخلاقی برخوردار بوده‌اند، همت خود را صرف تهیه فهرستی از بایدها و نبایدهای رفتاری کرده‌اند. رعایت این بایدها و نبایدها ضامن ارزشمند و فضیلت‌آمیز بودن رفتار صاحبان حرفه و شاغلان، در آن کسب و کار است. این بایدها و نبایدها، الگوی رفتار ارتباطی افراد سازمان را با یکدیگر و نیز با مشتری، ارباب رجوع و سایر افراد ذی‌نفع (در موقعیت‌های مختلف) ترسیم می‌کند. فهرست الزامات و تعهدات اخلاقی که به صورت بایدها و نبایدها تدوین می‌شود، غالباً کدهای رفتاری و یا نظام‌نامه‌های اخلاقی نامیده می‌شوند (۲).

نظام‌نامه اخلاقی بیانیه رسمی از ارزش‌های جامعه درباره نظام اخلاقی و مسائل اجتماعی است که، آنچه را جامعه از آن حمایت می‌کند، به مردم انتقال می‌دهد (۷).

نظام‌نامه یا منشور اخلاقی منتج از کدهای رفتاری نیز بیانیه‌ای حاوی خط‌مشی‌ها، اصول و مقرراتی است که رفتارها را هدایت می‌کند (۴). اکثر سازمان‌های حرفه‌ای بر این باورند که متخصصان باید از اصول و استانداردهای سازمان و جامعه و اثرات آن بر کارشان آگاه باشند و عواقب انحراف از این ضوابط را نیز بدانند. نظام‌نامه‌های اخلاقی بر اساس اصول و رهنمودهای اخلاق حرفه‌ای شکل گرفته‌اند و در واقع ارزش‌های شغلی یک حرفه را نشان می‌دهند. اخلاق و قوانین حرفه‌ای به منظور ایجاد رفتاری بی‌طرفانه، شایسته و همراه با مسئولیت‌پذیری در متخصصان به وجود می‌آید تا هنگام تصمیم‌گیری اخلاقی مناسب داشته باشند (۸).

از جمله ابزارهایی که سازمان می‌تواند از طریق آن‌ها، آرمان‌ها و اهداف اخلاقی خود را محقق سازد، نظام‌نامه اخلاقی و منشور رفتاری است که امروزه کاربرد وسیعی یافته است. در جهت کمک به مدیران برای تصمیم‌گیری اخلاقی، به استانداردهای عینی غیر از قوانین عادی و مقررات دولتی نیاز است. در جایی که صرفاً بر استانداردهای ذهنی مدیران تکیه شود، تصمیمات اخلاقی غیر قابل پیش‌بینی هستند و زمینه هرگونه خطای شناختی و ادراکی، توجیه‌گری و استفاده شخصی فراهم می‌شود. بسیاری از اصناف با نیاز به استانداردهای عینی از طریق ارائه نظام‌نامه اخلاقی که از اعضای آن صنف انتظار تبعیت از آن می‌رود، مواجه شده‌اند. در میان آن‌ها نظام‌نامه اخلاقی پزشکان، روانشناسان، وکلا و حقوقدان‌ها، حسابداران دولتی سوگند خورده و مهندسين، قابل توجه می‌باشد. عمده فعالیت‌های یک سازمان در حوزه اخلاق به نوشتن نظام‌نامه اخلاقی خلاصه می‌شود (۷).

نظام‌نامه‌های اخلاقی در ایران رونق خوبی دارند و شکل‌های مختلفی از آن همچون نظام‌نامه‌های پرستاری، پزشکی، مشاوره و... اما در ورزش به تازگی نظام‌نامه در حال شکل‌گیری است برای نمونه نظام‌نامه اخلاقی اعضای هیئت علمی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی توسط پورسلطانی و همکاران (۱۳۹۱) طراحی و تدوین شده است که نتایج آن بیان می‌کند که عملکرد اخلاقی اعضای هیئت علمی تربیت بدنی و علوم ورزشی در عامل فعالیت‌های گروهی، به ویژه در متغیرهای گشاده رویی، مهرورزی و نیز رعایت حریم شخصی و آزادی افراد در وضعیت تقریباً مناسبی قرار دارد. و همچنین مواردی

بر این باورند که به سبب ماهیت پویا و متغیر محیط‌های آموزشی و آکادمیک، ضرورت دارد که استادان و مدیران به‌طور مداوم اخلاق حرفه‌ای و نظام-نامه اخلاقی را ارزیابی کنند، به همین دلیل در دانشگاه‌ها و محیط‌های آموزشی به مسائل اخلاقی توجه خاصی می‌شود (۱۰).

نتایج پژوهش اسمیت (۲۰۰۲) نشان داد که احتمال درگیر شدن در تقلب و فریبکاری از بین متغیرهای دیگر، بیشتر تحت تأثیر ترسها و نگرانیهای دانشجویان قرار می‌گیرد. از این منظر نیز، میتوان گفت که عدالت، قادر به تسلط بر برخی از این ترسها و بیعدالتی نمی‌باشد، در مقابل قادر به تشدید این ترسها و نگرانیها است (۱۳).

دیسما (۲۰۰۲) طی تحقیقی درباره اصول و ارزش‌های اخلاقی به دست آمده از طریق مشارکت در ورزش‌های گروهی انجام داد به این نتیجه رسید که در آن تعهد در قبال هدف‌ها با ۶۳ درصد و صداقت با ۴۱ درصد در صدر لیست قرار داشتند. همچنین عنوان داشت که مشارکت ورزشی، مهارت‌های بازی منصفانه از جمله احترام به رقبا هم تیمی‌ها، داوران و قاضی و پذیرش تصمیمات مقامات با متانت و وقار را افزایش می‌دهد. مشارکت‌های ورزشی خصلت‌های اخلاقی و اجتماعی را در ورزشکاران ایجاد می‌کند خصلت‌های اجتماعی شامل ویژگی‌هایی نظیر کار گروهی، وفاداری، از خود گذشتگی، اخلاق کاری و پشتکار را به وجود می‌آورد. خصیصه اخلاقی را خصلت‌هایی نظیر صداقت، انصاف و مسئولیت‌پذیری تشکیل شده است (۷).

مک دونالد (۲۰۰۶) نیز معتقد است نظامنامه اخلاقی به صورت سندی مکتوب در سازمانها و محیط‌های دانشگاهی وجود دارند و در مواقع ضروری، افراد را در تصمیمگیریها و هدفگذاریهای سازمانی هدایت می‌کنند. چنین اسنادی، تعهد اخلاقی را برای افراد گروه ایجاد کرده و مشخص میکند آن‌ها چرا آنجا هستند و چه انتظاری از آن‌ها در گروه وجود دارد (۷). هونگ (۲۰۰۶) در مقاله ای تحت عنوان احیای بازی منصفانه: تقلب، خطاها و قوانین ورزشی بیان می‌کند، ورزشکاری که در بازی به‌طور عمدی مرتکب خطا (شکستن قوانین مشخص شده) می‌شود و برای بردن بازی یا بدست آوردن مزیتی غیر منصفانه حتی خطر پنالتهی به حریف را می‌پذیرد شاید به‌طور واضح تقلب نکرده باشد اما مرتکب رفتار ناشایست شده است. زیرا نشان داده است که به اهداف ورزش احترام نمی‌گذارد.

از نظر مک نامارا (۲۰۰۷) مفهوم اخلاق در محیط‌های آموزشی برای افراد معانی مختلفی دارد ولی به‌طور کلی دانستن چیزهایی است که در محل کار خوب یا بد هستند. شاید

نظیر رعایت صمیمیت، یکرنگی و تعاون اسلامی، مسئولیت و همکاری و نیز حمایت از دیدگاه‌های یکدیگر در وضعیت متوسطی قرار دارد (۱۱).

مفاد و موضوعات منشور اخلاقی و نظام‌نامه اخلاقی در ورزش بسیار گسترده بوده و با توجه به اهمیت آن هر سازمان و باشگاه ورزشی یک منشور اخلاقی بر اساس بیانیه ماموریت و رسالت خود تنظیم می‌نمایند که همه افراد شاغل در آن باشگاه یا سازمان ملزم به رعایت آن‌ها می‌باشند.

در تحقیقی که توسط خبیری (۱۳۸۱) تحت عنوان بررسی تفاوت رعایت موازین اخلاقی بین بانوان ورزشکاران و غیرورزشکاران انجام داد. محقق بین گروه‌های ورزشکار و غیرورزشکار از نظر رعایت اخلاقی به‌طور کلی و نیز متغیرهای تنبیه و اطاعت، ابزارگونه نسبی بودن، احترام به قوانین و نظم احترام به قرار دادهای اجتماعی تفاوت معنی داری مشاهده نکرد. ولی در متغیر اخلاق براساس اصول جهانی بین دو گروه ورزشکار و غیر ورزشکار تفاوت معنی داری مشاهده کرد که غیرورزشکاران نسبت به ورزشکاران در این متغیر برتر نشان دادند (۵).

همتی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) منشور ورزشکاران نخبه مرد ورزش‌های تیمی و انفرادی را مورد بررسی قرار داده و دریافتند؛ ورزشکاران رشته‌های انفرادی، سطح بالاتری از منشور ورزشی را در مقایسه با ورزشکاران رشته‌های تیمی نشان می‌دهند. ضمن اینکه آنان بین دانشجویان تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی در گرایش به منشور ورزشی، تفاوت معنی داری مشاهده نکردند (۳).

شالیباف (۱۳۸۸) معضلات اخلاقی سازمان‌های آموزشی را مورد بررسی قرار داده و اظهار می‌دارد؛ شناخت عناصر درونی و بیرونی سازمان‌های آموزشی در تحلیل مسائل عینی اخلاقی سازمان و تدوین شیوه نامه‌های اخلاقی جامع و منشور اخلاقی برخاسته از فرهنگ ملی و آموزه‌های دینی رهگشا می‌باشد. شناخت این عوامل، مانع تأثیرگذاری آن‌ها بر رشد معضلات اخلاقی بوده و در پیشگیری از آن‌ها جایگاه راهبردی دارد (۱۴).

در تحقیقی که توسط نشاطی (۱۳۹۳) تحت عنوان طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی شناگران استان یزد انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که در ۸ عامل مولفه‌های قانون مداری-احترام، دوپینگ-شجاعت-نفرت از ترس، واقع‌نگری-صداقت-عدالت-برادری-برابری، مسئولیت‌پذیری-دلسوزی، امانتداری-رازداری-کرامت‌انسانی، جوانمردی-پاکدامنی-صبر-شکیبایی، اصلی‌ترین-سخاوت-قناعت، توکل-عشق به میهن-منافع گروهی-همبستگی تمامی سوالات دارای ارتباط در سطح معناداری با عامل‌های خود داشتند (۹). دیسکین و پیاس (۲۰۰۱)

وی نشان داد که حفظ و نگهداری از پروژه های نوسازی مراکز(امکانات) تفریحی و ورزشی یکی از پدیده های امروزی است. معمولاً ما مجبور به تفکر در مورد مکان های تفریحی و ورزشی جهت حفظ یا مراقبت از میراث را نداریم، اما بنظر میرسد که مهمترین و قابل توجه ترین میراث فرهنگی برای جوامع و طرفداران ملت ها باشد (۷).

اغلب سازمان های آموزشی، نظام نامه اخلاقی را به عنوان راهی برای پیشبرد اهداف سازمان و ارتقای سطح فرهنگ سازمان خود پیشنهاد و اجرا کرده اند و سازمان های ورزشی از این قاعده مستثنی نبوده اند و هر یک به فراخ، اقدام به تدوین منشور اخلاقی یا نظام نامه اخلاقی نموده اند تا بتوانند به اهداف خود دستیابند. حال اگر خود مدیران و مسئولین در تنظیم نظام نامه نقش داشته باشند به اجرای هر چه بهتر آن کمک می کند. اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور کشور بعنوان متولی ورزش در سطح دانشگاه پیام نور نیز یکی از این سازمان های ورزشی است که با توجه به سطح وسیع دانشگاه و نیز تعداد دانشجو و ورزشکاران مطرح در ورزش کشور نقش مهمی دارد و مدیران ستادی و مسئولین تربیت بدنی استانی دانشگاه پیام نور وظیفه حیاتی را در پیشبرد اهداف ورزشی در سطح دانشگاه و کشور دارند و نظام نامه اخلاقی می تواند در این مسیر مثمر ثمر باشد.

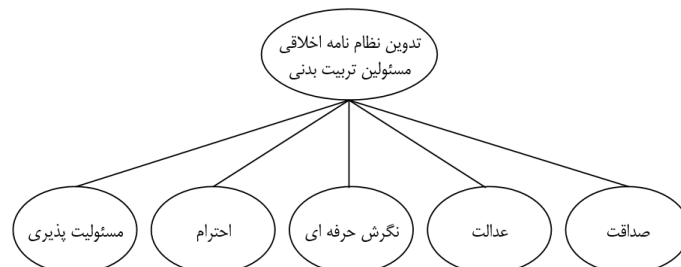
با توجه به موارد ذکر شده در این پژوهش محقق به دنبال پاسخ به این سؤال است که نظام نامه اخلاقی مسئولین تربیت بدنی دانشگاه پیام نور چیست ؟

مهمترین علت توجه به اخلاق در محیط کار، بحران و سردرگمی است که در سازمان های آموزشی در حال گسترش بوده و مدیران و اعضای هیأت علمی با آن روبرو هستند (۷). ریبولد (۲۰۰۸) و همکاران در تحقیقی به اخلاق حرفه های و ارزش آن پرداخته اند. آن ها معتقدند قوانین و استانداردهای اخلاقی، فرد را با دلایل آشکار به سوی رفتار درست هدایت میکنند. بنابراین اخلاق حرفه های، آیینی برای حفظ تخصص حرفه های و انجام رفتار مطلوب در محل کار است. منشور اخلاقی نیز بیانیهای است که اخلاق حرفه های مطلوب و رفتار اخلاقی را تشریح و افراد را در حل معضلات اخلاقی راهنمایی می کند (۱۲).

ستلیف (۲۰۰۸) معتقد است باید از بیانیه مأموریت سازمان برای هدایت کارکنان و ارتقاء قابلیت های تصمیم گیری اخلاقی کارکنان استفاده شود تا عملکرد و رفتار آنان در راستای تحقق اهداف سازمان قرار گیرد. به عبارت دیگر، سازمانها با استفاده از بیانیه مأموریت می توانند ارزشهای اخلاقی مورد انتظار از کارکنان را تعریف و مشخص کنند (۷).

بلادگود (۲۰۰۸) در مقاله خود تحت عنوان بررسی تأثیر آموزش اصول اخلاقی، مذهبی و هوش بر روی حقه بازی پی برد که اگر دانشجویان در مورد عملکرد خود گزارش دروغ می دادند، شانس برنده شدن پول را داشتند. به طور کلی نتایج نشان داد که دانشجویانی که به شدت مذهبی بودند برای بدست آوردن پول دروغ نمی گفتند. ولی دانشجویانی که در کلاس های آموزشی اصول اخلاقی شرکت کرده بودند تفاوت چندانی با سایرین نداشتند. علاوه بر این، میزان تقلب میان دانشجویان بسیار باهوش کاهش قابل ملاحظه ای داشت (۷).

کریستنسن (۲۰۱۲) در تحقیقی تحت عنوان حفظ امکانات مراکز تفریحی و ورزشی از طریق تعهد اخلاقی انجام داد. نتایج



شکل ۱. مدل مفهومی تدوین نظام نامه اخلاقی مسئولین تربیت بدنی پیام نور کشور

جمع آوری دادهها از پرسشنامه استفاده گردید. در این تحقیق، محقق سعی دارد با استفاده از نظر مسئولین تربیت بدنی نظام نامه اخلاق حرفه های مسئولین تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

## روش شناسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی، به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی و به لحاظ روش جمع آوری پیمایشی است. برای

کشور را با حداکثر مقبولیت تنظیم نماید.

تایید ۱۰ نفر اساتید و متخصصان مدیریت ورزشی رسید. پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ بدست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها با رویکرد مدل سازی معادلات ساختاری و در سطح معنی داری ۰/۰۵ انجام شد و در نهایت برای الویت‌بندی ابعاد نظام‌نامه اخلاقی از آزمون فریدمن استفاده شد.

### یافته های تحقیق

در این بخش ابتدا با استفاده از شاخص آماری نظیر فراوانی، درصد ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضای گروه نمونه توصیف گردید و سپس با استفاده از آزمونهای آماری فرضیه‌های پژوهش به لحاظ آماری مورد آزمون قرار گرفت.

جامعه آماری تحقیق را تمامی مسئولین تربیت بدنی استانها و نیز مدیران اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور کشور تشکیل داده اند که نمونه آماری برابر با جامعه آماری و به تعداد ۳۵ نفر می باشد. ابزار اندازه گیری پرسشنامه ۲۹ سوالی محقق ساخته تدوین نظام‌نامه اخلاقی با ۵ بعد مسئولیت‌پذیری، عدالت، صداقت، نگرش حرفه‌ای و احترام بود. سوالات دارای مقیاس پنج ارزشی لیکرتی با گزینه‌های کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم بود. به منظور آماری داده ها از شاخصهای توصیفی همچون میانگین و انحراف استاندارد و توزیع های فراوانی و درصدی استفاده شد. روایی پرسشنامه به

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد کارکنان بر اساس ویژگیهای جمعیت شناختی

ویژگی‌های دموگرافیک	فراوانی	درصد	جمع فراوانی
جنسیت	مرد	۶۹	۳۵
	زن	۳۱	
سطح تحصیلات	دیپلم	۹	۳۵
	فوق دیپلم	۰	
	لیسانس	۲۳	
	فوق لیسانس	۵۴	
سابقه کار	دکتری	۱۴	۳۵
	کمتر از ۵ سال	۱۲	
	۶-۱۰	۶	
	۱۱-۱۵	۳	
	بالاتر از ۱۶ سال	۴۰	
سن	کمتر از ۲۵ سال	۳	۳۵
	۲۶-۳۰ سال	۱۱	
	۳۱-۳۵ سال	۱۲	
	۳۶-۴۰ سال	۹	
رشته تحصیلی	۴۱ به بالا	۲	۳۵
	تربیت بدنی	۲۰	
	غیر تربیت بدنی	۱۵	

۱۱ تا ۱۵ سال با ۹ درصد بوده‌اند و بر حسب گروه سنی بیشترین درصد گروه نمونه در گروه سنی ۳۱-۳۵ سال با ۳۴ درصد و کمترین درصد در گروه سنی کمتر از ۲۵ سال با ۳ درصد بوده‌اند. و بر حسب رشته تحصیلی بیشترین اعضای گروه نمونه رشته تربیت بدنی با ۵۷ درصد و بقیه گروه نمونه با ۱۵ درصد در غیر رشته تربیت بدنی بودند.

تجزیه و تحلیل توصیفی یافته‌ها حاصل از جدول ۱ نشان داد که از تعداد ۳۵ نفر نمونه پژوهش از کارکنان بر حسب جنسیت ۶۹ درصد مرد و ۳۱ درصد زن بوده‌اند، بر حسب سطح تحصیلات ۹ درصد دارای مدرک دیپلم، ۲۳ درصد لیسانس، ۵۴ دارای مدرک فوق لیسانس و ۱۴ درصد دکتری بوده‌اند، بر حسب سابقه کار بیشترین درصد دارای سابقه کار بالاتر از ۱۶ سال با ۴۰ درصد و کمترین درصد دارای سابقه خدمت بین

جدول ۲. شاخص‌های نظام اخلاقی

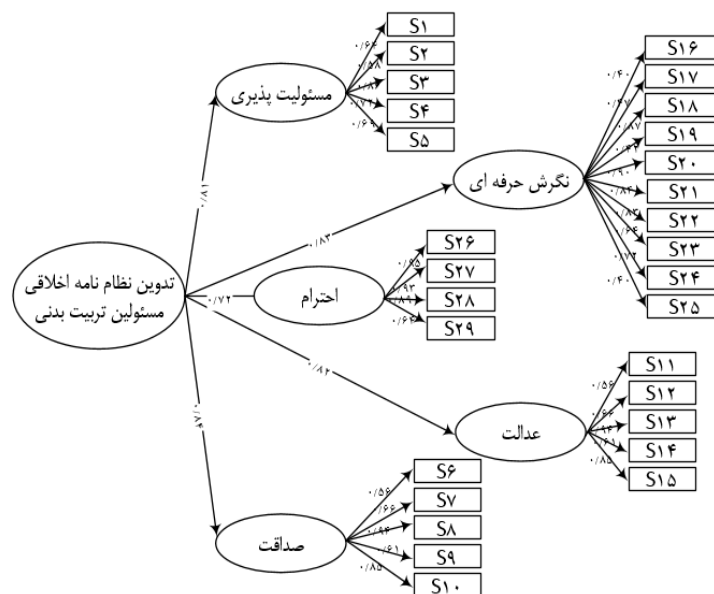
متغیر	AVE	پایایی مرکب	R <sup>2</sup>
نظام اخلاقی	۰/۳۴	۰/۹۳	-
مسئولیت‌پذیری	۰/۴۹	۰/۸۲	۰/۶۵
صداقت	۰/۴۶	۰/۸۸	۰/۶۶
عدالت	۰/۵۵	۰/۸۵	۰/۶۲
نگرش حرفه‌ای	۰/۷۵	۰/۹۲	۰/۵۱
احترام	۰/۶۱	۰/۸۸	۰/۷۰

نتایج نشان داد مقدار پایایی مرکب برای همه متغیرهای مدل بیشتر از ۰/۴ بود، بنابراین مقدار مناسبی را نشان می‌دهد. همچنین شاخص میانگین واریانس استخراج شده و شاخص R<sup>2</sup> نیز نشان‌دهنده برازش مناسب مدل می‌باشد.

جدول ۳. بارهای عاملی برآورد شده و سطح معناداری متغیرها

مؤلفه‌ها	گویه‌ها	آماره آزمون	آماره t	سطح معناداری
عامل مؤثر بر مفهوم نظام اخلاقی	F1	مسئولیت‌پذیری	۲۶/۱۲	۰/۰۰۱
	F2	صداقت	۳۰/۶۶	۰/۰۰۱
	F3	عدالت	۸/۱۰	۰/۰۰۱
	F4	نگرش حرفه‌ای	۲۱/۳۸	۰/۰۰۱
	F5	احترام	۳۰/۵۰	۰/۰۰۱

یافته‌های حاصل از مدل پژوهش بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش و مطابق با نتایج جدول ۳ و نتایج شکل ۲ گویه‌های هر یک از ابعاد مفهوم نظام اخلاقی در سطح



شکل ۲. مدل مفهومی در حالت تخمین بارهای عاملی

جدول ۵. نتایج آزمون فریدمن جهت الویت بندی ابعاد نظام‌نامه اخلاقی

متغیرهای پژوهش	میانگین رتبه	رتبه	درجه آزادی	کای دو	سطح معناداری
مسئولیت‌پذیری	۲/۸۹	۳			
صداقت	۲/۸۰	۴			
عدالت	۳/۴۶	۲	۴	۲۶/۰۶	۰/۰۰۱
نگرش حرفه‌ای	۳/۶۱	۱			
احترام	۲/۲۴	۵			

از دیگر ابعاد الویت بندی شده در پژوهش حاضر در جهت تدوین نظام‌نامه اخلاقی عدالت بود. که این نتیجه از پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های اسمیت (۲۰۰۲) (۱۵) و شالباف (۱۳۸۸) (۱۴) هم راستا بود. به طوری که نتایج پژوهش اسمیت (۲۰۰۲) (۱۳) نشان داد که احتمال درگیر شدن در تقلب و فریبکاری از بین متغیرهای دیگر، بیشتر تحت تأثیر ترس‌ها و نگرانی‌های دانشجویان قرار می‌گیرد. از این منظر نیز، می‌توان گفت که عدالت، قادر به تسلط بر برخی از این ترس‌ها و بی‌عدالتی نمی‌باشد، در مقابل قادر به تشدید این ترس‌ها و نگرانی‌ها است. لذا توجه به ابعاد عدالت در سازمان‌های ورزشی و توجه به رعایت عدالت توسط مسئولین تربیت بدنی دانشگاه‌های پیام نور کشور در مسابقات و رویدادهای ورزشی و همچنین در انجام وظایف سازمانی می‌تواند عاملی مؤثر در جهت تدوین نظام‌نامه اخلاقی در میان آن‌ها باشد.

در نهایت سومین عامل در جهت تدوین نظام‌نامه اخلاقی بعد مسئولیت‌پذیری بود. که این نتیجه از پژوهش حاضر با نتایج پژوهش نشاطی (۱۳۹۳) (۹) و خیبری (۱۳۸۱) (۵) هم راستا بود. به طوری که نشاطی در پژوهش خود تحت عنوان طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی شناگران استان یزد انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که یکی مولفه‌های اصلی در طراحی نظام‌نامه اخلاقی بعد مسئولیت‌پذیری اجتماعی بود. به نظر می‌رسد با توجه به این یافته از تحقیق تقویت و ارتقاء مسئولیت‌پذیری اجتماعی و توجه به این بعد از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. به طور کلی نظام‌نامه‌های اخلاقی براساس اصول و رهنمودهای اخلاق حرفه‌ای شکل گرفته‌اند و در واقع ارزشهای شغلی هر حرفه را نشان می‌دهند. اخلاق و قوانین حرفه‌ای به منظور ایجاد رفتاری بیطرفانه، شایسته و همراه با مسئولیت‌پذیری درمختصان به وجود می‌آید تا هنگام تصمیم‌گیری اخلاقی مناسب داشته باشند.

بنابراین شناخت عناصر درونی و بیرونی سازمان‌های آموزشی مرتبط با تربیت بدنی و علوم ورزشی در تحلیل مسائل عینی

براساس یافته‌های پژوهش حاصله از جدول شماره ۴ از میان ابعاد عوامل مؤثر بر تدوین نظام اخلاقی به ترتیب ابعاد نگرش حرفه‌ای، عدالت و مسئولیت‌پذیری بالاترین الویت را داشتند.

### بحث و نتیجه‌گیری

گسترش روزافزون سازمان‌ها و افزایش میزان کارهای غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرمسئولانه در محیط‌های کاری، توجه مدیران و صاحبان‌رأی را به بحث اخلاق کار و مدیریت اخلاق معطوف کرده است، به ویژه اینکه سازمان‌ها از لحاظ تخصصی و زمینه فعالیت با مسائل و مشکلات اخلاقی متعدد و متنوعی درگیرند. از این میان تعیین ابعاد لازم جهت تدوین نظام‌نامه اخلاقی که مورد قبول همگان باشد ضروری است در این پژوهش سعی شد که بر اساس نظر مسئولین تربیت بدنی دانشگاه‌های پیام نور کشور ابعاد مختلف جهت طراحی نظام‌نامه اخلاقی الویت بندی شوند.

نتایج پژوهش نشان داد اولین بعد در تهیه و تنظیم نظام‌نامه اخلاقی نگرش حرفه‌ای افراد بود. که این نتیجه از پژوهش با پژوهش ریبولد (۲۰۰۸) و نشاطی (۱۳۹۳) (۹) هم راستا بود. به طوری که این محققان در تحقیقی تحت عنوان اخلاق حرفه‌ای و ارزش آن، معتقدند اخلاق حرفه‌ای، آیینی برای حفظ تشخص حرفه‌ای و انجام رفتار مطلوب در محل کار است. منشور اخلاقی نیز بیانیه‌ای است که اخلاق حرفه‌ای مطلوب و رفتار اخلاقی را تشریح و افراد را در حل معضلات اخلاقی راهنمایی می‌کند (۱۲). به نظر می‌رسد افراد ورزشی کشور در محیط‌های ورزشی در صورتی که به مسائل و رویدادهای مختلف نگرشی حرفه‌ای داشته باشند کمتر شاهد بروز رفتارهای غیر اخلاقی خواهیم بود در این راستا برگزاری کلاس‌های آموزشی برای آن‌ها می‌تواند مفید واقع شود، لذا لازم است در جهت نهادینه کردن این تفکر آموزش‌های لازم به افراد در راستای ارتقاء ابعاد اخلاقی داده شود.

۱۳- باید از تمامی ورزشکاران و دانشجویان با ویژگی‌ها و توانایی‌های ویژه نظیر اضافه وزن، معلولیت و... حمایت کنند

۱۴- باید همکاران و دانشجویان و ورزشکاران خود را به پیروی از قوانین تشویق و راهنمایی کرده و همواره به تصمیم داور احترام بگذارد

۱۵- باید از لباسهای مناسب متناسب با پوشش اسلامی، فرهنگی و دانشگاهی جهت تیمهای مختلف دانشگاه استفاده کند

۱۶- باید از به کار بردن تجهیزات و وسایل نامناسب جهت استفاده دانشجویان تازه کار خودداری کند

۱۷- باید تلاش نماید الگوی مناسبی از مهارت‌ها را با همکاری مربیان تیمهای مختلف دانشگاه به دانشجویان نشان دهد

۱۸- باید سوانح و آسیب‌های احتمالی و کمک‌های اولیه را در ورزش بشناسد و در سالنهای ورزشی در دسترس قرار دهد

۱۹- باید با آگاهی از عوامل موثر در موفقیت دانشجویان و ورزشکاران، سعی در شناسایی و پرورش استعدادها بالقوه آنان نماید

۲۰- باید در هنگام ورود به مکانهای ورزشی، خود، مربیان و دانشجویان را ملزم نماید از تجهیزات متناسب با رشته ورزشی و با رعایت اصول بهداشتی استفاده کنند

۲۱- باید حالات روحی، روانی و جسمانی را در تجویز تمرینات برای دانشجویان و ورزشکاران خود با هماهنگی با مربیان آنها در نظر داشته باشد.

۲۲- باید تجربه و دانش خود و مربیان را برای آموزش و هدایت دانشجویان بکار گیرد

۲۳- باید به مربیان یادآوری کند از هرگونه القای ترس در هنگام آموزش به دانشجویان پرهیز کند

۲۴- باید همواره حریم شخصی و آزادی ورزشکاران را حفظ کند

۲۵- باید در روابط خود با مردم و رسانه‌ها، پاسخگو، مودب، گشاده‌رو و قابل دسترسی باشد

۲۶- باید برای شأن و شخصیت دانشجویان و ورزشکاران خود با هرسنی و جنسیتی ارزش قائل بوده و آنها را تکریم نماید

۲۷- باید به دست اندرکاران امور و سایر مسئولین احترام بگذارد

۲۸- از رفتار توهین آمیز، تحقیرآمیز و بی احترامی نسبت به دانشجویان و ورزشکاران خودداری کند.

اخلاقی گروهها و دانشکده‌های این رشته و توجه به ابعاد اخلاقی ارائه شده در این پژوهش راه گشاست. شناخت این عوامل، مانع رشد معضلات اخلاقی است و در پیشگیری از آنها جایگاهی راهبردی دارد و از آنجا که آموزش از ارکان اساسی هر جامعه در تربیت نسل آینده و ترویج رفتارهای انسانی در آنان است، دارای مسئولیت‌های اخلاقی است و بروز رفتارهای غیراخلاقی تهدیدی است که حل آن نیازمند توجه به ابعاد نظام‌نامه اخلاقی است.

بنابراین نظام نامه اخلاقی مسئولین تربیت بدنی دانشگاه‌های پیام نور کشور:

۱- باید خود را در برابر رشد اخلاقی و اجتماعی دانشجویان و ورزشکاران مسئول بداند

۲- باید به موقع در جلسات تمرین تیمهای دانشگاه حضور یافته و در تمام طول تمرین، مشارکتی فعال داشته باشد

۳- باید از هرگونه سوء استفاده شغلی و مالی در کار خود اجتناب کند

۴- باید نسبت به زمان، دارایی، تجهیزات و بودجه تحت اختیار خود احساس مسئولیت کند

۵- باید بین آنچه می‌گوید و آنچه عمل می‌کند تطابق وجود داشته باشد

۶- باید از برقراری هرگونه ارتباط خارج از عرف با دانشجویان و ورزشکاران اجتناب کند

۷- باید از مصرف مواد مخدر، مشروبات الکلی، سوء استفاده‌های جنسی و هرگونه اعمالی که آبروی حرفه‌ای او را خدشه دار می‌نماید دوری کند

۸- باید از شایعه‌سازی، تهمت، غیبت، خبرچینی و هر اقدامی که صمیمیت و اعتماد دانشجویان را نسبت به محیط ورزش تضعیف کند، پرهیز کند

۹- باید در هیچ شرایطی اخلاق و ارزش‌ها را فدای نتیجه‌گیری و پیروزی در رقابت نکند

۱۰- باید وظیفه آموزش، هدایت و مشارکت دانشجویان را همراه با انتخاب مناسب مربی و به دور از هرگونه تبعیض فرهنگی، قومی، مذهبی و زبانی به عهده بگیرد

۱۱- باید نسبت به دیدگاه‌ها و تصمیمات حرفه‌ای سایر مسئولین عادلانه برخورد نماید و در صورت منصفانه بودن از آن حمایت کند

۱۲- باید شایستگی، انصاف و عدالت را مبنای انتخاب قرار داده و امتیاز ویژه‌ای برای دوستان و یا نزدیکان سببی و نسبی خود قائل نباشد



## منابع

1. Davani, S. Coaching ethics, ( Translation: m. Heidari), Tehran, pnh journal, The fourth year, 2008, volume 3, p106.
2. Faramarz Ahad. Professional ethics, Publication of the majnon, Qom, 2006, pp 102-148
3. Hemati Nejad, M. Ramezani Nejad, R. Tabatabaee, H. Disposition for sports team sports athletes men and solo, Olympic Journal, Eighteenth year, 2010, Volume4, pp29-39.
4. Karande K, Shankaarmahesh MN, Rao CP, Rashid ZM. Perceived moral intention of American and Malaysian managers: a comparative study. International Business Review, 2000, 9: 37-59.
5. Khabiri Mohamad, Check the difference between observing ethical women athletes and non-athletes, harkat journal, 2002, pp 5-19.
6. McNamara, M. Understanding Old Testament Ethics: Approaches and Explorations, 2007, Volume 48, Issue 3, pages 465-467.
7. Morassaei Mahdiyar, Codification Swimming Coaches Code of Ethics of IRAN, Thesis Submitted of Master of M.A. Physical Education and Sports Science PNU University, 2014
8. Morris SA, McDonald RA. The role of moral intensity in moral judgments: an empirical investigation. Journal of Business Ethics, 2008, 14:715-726.
9. Neshati, H. Design and compilation of the ethical workbook swimmers of Yazd province, Senior thesis, Faculty of human sciences, Islamic Azad University, Taft, 2014.
10. Peppas, S.C., Diskin, B.A., College courses in ethics: do they really make a difference?, International Journal of Educational Management, 2001, Vol. 15 Iss: 7, pp.347 – 353.
11. Poursoltani Hossein, Shajie Reza, Zareian Hossein. The design of the moral faculty letter system of physical education and Sport Sciences Iran, sport management studies, 2012, volume 5, pp 15-36
12. Reybold, L. E., Halx, M. D., Jimenez, A. L. Professional integrity in higher education: A study of administrative ethics in student affairs. Journal of College Student Development, 2008, 49(2), 110-124.
13. Smith, G. Ethics and research in anaesthesia, Anaesthesia, Volume 53, Issue 9, page 930, September 1998, Article first published online: 2002, 13 MAY 2002.
14. Shalbaf Ozra. A look at strategic issues and promotion of ethics in the pattern of educational organization, Ethics in science and technology, 2009, volume4, pp 93-103
15. Smith KJ, Davy JA, Rosenberg DL, Haight GT. A structural modeling investigation of the influence of demographic and attitudinal factors and in- class deterrents on cheating behavior among accounting majors. Journal of Academic Education 2002, 20: 45-56.